

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.004.01.2022

Pan
Tomasz Tomaszewski
Dyrektor
Specjalnego Ośrodka
Szkolno-Wychowawczego nr 4
90-149 Łódź, Krzywickiego 20

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/075 -- Edukacja głuchych i niedosłyszących dzieci i młodzieży

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 4 ¹ , ul. Krzywickiego 20, 90-149 Łódź
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Tomaszewski od dnia 1 września 2013 Dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 4 w Łodzi ² . (akta kontroli str. 3-5)
Zakres przedmiotowy kontroli	Przygotowanie szkoły do zapewnienia odpowiednich warunków nauki dla uczniów z wadą słuchu, w tym m.in. kompetencje pracowników szkoły umożliwiające uczniom z wadą słuchu korzystanie z oferty szkoły oraz zapewnienie przez szkołę dostępu do informacji dla niesłyszących i niedosłyszących rodziców lub opiekunów uczniów. Organizacja procesu edukacji uczniów z wadą słuchu, w tym w szczególności zapewnienie zindywidualizowanego procesu kształcenia, a także przygotowania do egzaminów.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019 – 2022 do czasu zakończenia kontroli (lata szkolne: 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022). Kontrolą mogą być objęte również dowody dotyczące zdarzeń, jakie nastąpiły w okresach wcześniejszych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	Dariusz Krawczyk, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/34/2022 z dnia 28 stycznia 2022 r. (akta kontroli str. 1-2)

---

¹ Dalej: „Ośrodek”

² Dalej również „Dyrektor”

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Ośrodku podejmowane były działania na rzecz tworzenia optymalnych warunków realizacji działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej. Dyrektor zapewnił przyjęcie wszystkich uczniów z niepełnosprawnością słuchu, skierowanych przez organ prowadzący na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Zatrudniona w Ośrodku kadra posiadała i podnosiła, wymagane do potrzeb uczniów kwalifikacje. Zapewniono komunikowanie się nauczycieli i pedagogów ze słabosłyszącymi i niesłyszącymi rodzicami i opiekunami uczniów, w formach odpowiednich do ich kompetencji językowych. Na stronie internetowej Szkoły nie udostępniono jednak nagrania w polskim języku migowym, informującego o możliwości kontaktowania się ze szkołą w tym języku. Dla uczniów opracowane zostały programy edukacyjno-terapeutyczne, uwzględniające indywidualne potrzeby, określone w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego oraz wynikające z wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia. Według opinii biegłej w badanej dokumentacji występowały braki świadczące o nierzetelnym dokumentowaniu procesu kształcenia ucznia. Biegła wskazała, że w IPET nie określono zakresu współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi lub innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży. Nie wskazano braku potrzeby takiego wsparcia. Warunki, narzędzia i metody pracy dostosowane były do możliwości uczniów z wadą słuchu i uwzględniały zindywidualizowany proces kształcenia poszczególnych uczniów. Nie zostały zrealizowane (w wybranym do analizy okresie) planowane zajęcia rewalidacyjne. Dla 17 spośród 28 uczniów niesłyszących i słabosłyszących, wymiar czasowy tych zajęć był niższy od wynikającego z obowiązujących przepisów. Przekroczone zostały maksymalne liczebności uczniów w oddziałach, ustalone przepisami rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli. Nie uchwalono Statutu Ośrodka, dostosowanego do ustroju szkolnego obowiązującego od 1 września 2017 r., co było niezgodne z art. 322 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe⁵.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Przygotowanie szkoły do zapewnienia odpowiednich warunków nauki dla uczniów z wadą słuchu, w tym m.in. kompetencje pracowników szkoły umożliwiające uczniom z wadą słuchu korzystanie z oferty szkoły oraz zapewnienie przez szkołę dostępu do informacji dla niesłyszących i niedosłyszących rodziców lub opiekunów uczniów

Opis stanu faktycznego

1.1. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczego nr 4 w Łodzi prowadził kształcenie dzieci i młodzieży niesłyszącej i słabosłyszącej, dzieci i młodzieży niesłyszącej i słabosłyszącej z niepełnosprawnością sprzężoną, dzieci i młodzieży z trudnościami w uczeniu się związanymi z zaburzeniami percepcji słuchowej oraz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową w tym z afazją. W Ośrodku funkcjonowały: Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka, Oddziały Przedszkolne, Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 97 dla Dzieci Niesłyszących i Słabosłyszących, Internat. W obowiązującym Statucie Ośrodka⁶ wykazywane było również Publiczne Gimnazjum Specjalne Nr 66 dla Dzieci Niesłyszących i Słabosłyszących.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 60, ze zm., dalej: ustawa wprowadzająca Prawo oświatowe.

⁶ przyjęty uchwałą Rady Pedagogicznej Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 4 w Łodzi nr 3.2017/2018 z dnia 29 listopada 2017 r. i znowelizowany uchwałą Rady Pedagogicznej Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 4 w Łodzi nr 27.2018/2019 z dnia 30 sierpnia 2019 r.

Uchwałą Rady Pedagogicznej⁷ ustanowiony został Statut Szkoły Podstawowej Specjalnej nr 97 w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 4. Statut Szkoły zawierał elementy określone w art. 98 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁸, w tym m.in. organizację placówki, cele i zadania Szkoły, wewnątrzszkolny system oceniania uczniów, zapisy dotyczące organizacji wychowania i opieki (w tym udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, bezpieczeństwa uczniów, współpracy z rodzicami i prawnymi opiekunami uczniów). W zakresie dotyczącym warunków pobytu w Szkole, organów szkoły i ich szczegółowych kompetencji oraz zasad działania, zadań nauczycieli (w tym wychowawców klas, psychologa, pedagoga, logopedy), Statut Szkoły odwoływał się do obowiązującego Statutu Ośrodka.

(akta kontroli. str. 6-78)

Uczniami Szkoły były dzieci z wadą słuchu lub z afazją, posiadający orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego. Przyjęcie odbywało się na podstawie skierowania do Ośrodka, wydanego przez organ prowadzący placówkę (Prezydent Miasta Łodzi) na wniosek skierowany przez rodziców do Urzędu Miasta (Gminy) właściwego dla miejsca zamieszkania dziecka.

Przyjęcia dzieci do Szkoły realizowane były w wyniku postępowania rekrutacyjnego a także w trakcie roku szkolnego. W kontrolowanych okresach liczba uczniów przyjętych do Szkoły przedstawiała się następująco:

- rok szkolny 2019-2020 ogółem przyjęto 24 uczniów, z tego 19 (2 głuchych, 2 słabosłyszących, 15 z afazją) w postępowaniu rekrutacyjnym, oraz 5 (1 głuchy, 1 słabosłyszący, 3 z afazją) w trakcie roku szkolnego
- rok szkolny 2020-2021 ogółem przyjęto 20 uczniów, z tego 16 (2 głuchych, 2 słabosłyszących, 12 z afazją) w postępowaniu rekrutacyjnym, oraz 4 (1 słabosłyszący, 3 z afazją) w trakcie roku szkolnego
- rok szkolny 2021-2022 do końca stycznia 2022 ogółem przyjęto 15 uczniów, z tego 13 (1 głuchy, 12 z afazją) w postępowaniu rekrutacyjnym, oraz 2 (1 słabosłyszący, 1 z afazją) w trakcie roku szkolnego

(akta kontroli str. 79)

Analiza (wybranej do kontroli) dokumentacji uczniów przyjętych do Szkoły w trakcie roku szkolnego wykazała, że wszyscy posiadali „Skierowanie do SOSW nr 4 w Łodzi” wydane przez organ prowadzący, na podstawie orzeczenia właściwej poradni o potrzebie kształcenia specjalnego.

Przyjęcie uczniów w trakcie roku szkolnego nie powodowało potrzeby przeprowadzenia zmian organizacyjnych pracy Szkoły, powodujących dodatkowe skutki finansowe.

(akta kontroli str. 80-81, 376)

1.2. W latach szkolnych 2019/2020, 2020/2021 oraz 2021/2022 (do końca stycznia) odejścia ze Szkoły dotyczyły:

- na koniec roku szkolnego – 14 uczniów (2019/2020) oraz 11 uczniów (2020/2021)
- w trakcie roku szkolnego – czterech uczniów w roku szkolnym 2019/2020, jednego ucznia w roku szkolnym 2020/2021 oraz czterech uczniów w roku szkolnym 2021/2022.

(akta kontroli str. 79)

Analiza dokumentacji wszystkich uczniów skreślonych z listy uczniów Szkoły w trakcie roku szkolnego wykazała, że spośród dziewięciu przypadków odejść, siedmiu uczniów odeszło ze Szkoły na wniosek rodzica, w jednym przypadku uczeń został przeniesiony do placówki właściwej dla ustalonego rodzaju niepełnosprawności⁹, oraz w jednym przypadku uczeń zmarł.

⁷ uchwała nr 4/2017/2018 Rady Pedagogicznej Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 4 w Łodzi z dnia 29 listopada 2017 r.

⁸ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe Dz. U. z 2021 r., poz. 1082 ze zm., dalej ustawa prawo oświatowe

⁹ W orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego na okres II etapu edukacji, potrzebę kształcenia specjalnego uzasadniono niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz zagrożeniem niedostosowania społecznego (nie wskazano niepełnosprawności dotyczącej słuchu)

Dyrektor – działając na podstawie art. 68 ust. 4 ustawy prawo oświatowe¹⁰ (na pisemny wniosek rodziców) – skreślił z listy uczniów Szkoły:

- czterech uczniów (jeden niesłyszący z implantami, jeden słabosłyszący i dwóch z afazją), którzy decyzją rodzica zostali przeniesieni do placówek umożliwiających przebywanie w środowisku dzieci słyszących,
- jednego ucznia słabosłyszącego, niepełnosprawnego intelektualnie w stopniu lekkim, który decyzją rodzica został przeniesiony do innej szkoły, w związku ze zmianą miejsca zamieszkania,
- dwóch uczniów niesłyszących, którzy decyzją rodzica zostali przeniesieni do Instytutu Gluchoniemych w Warszawie.

Wnioski rodziców o wykreślenie dziecka z listy uczniów Szkoły nie wskazywały przyczyn odejścia z Ośrodka a informowały tylko o podjęciu nauki w innej placówce. W analizowanej dokumentacji brak było innych dokumentów wskazujących przyczynę odejścia ucznia z Ośrodka. W każdym przypadku nowa placówka oświatowa informowała Ośrodek o podjęciu przez ucznia nauki w tej placówce.

(akta kontroli str. 80-81)

Do organu prowadzącego, w latach 2019-2021, nie wpływały informacje (skargi, wnioski etc.) rodziców, opiekunów lub innych podmiotów dotyczące warunków nauki w Ośrodku.

(akta kontroli. str. 331-335)

1.3.1. Nauczyciele w Ośrodku posiadali – wymagane art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela¹¹ – wyższe wykształcenie i przygotowanie pedagogiczne. Nauczyciele realizujący w Szkole zajęcia z uczniami z wadą słuchu posiadali kwalifikacje wymienione w § 15 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli¹².

Analiza kwalifikacji nauczycieli realizujących zajęcia pedagogiczne w kontrolowanym okresie wykazała, że:

- wszyscy objęci badaniem posiadali wykształcenie wyższe, właściwe do przydzielonych zadań pedagogicznych,
- wszyscy realizujący zajęcia w latach 2019/2020 i 2020/2021 posiadali kwalifikacje do kształcenia osób z wadą słuchu. W wyniku ukończenia studiów drugiego stopnia, studiów podyplomowych lub kursów kwalifikacyjnych wszyscy nauczyciele posiadali udokumentowane kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej – specjalność surdopedagogika. W roku szkolnym 2021/2022 czterech nauczycieli (logopeda, nauczyciel religii, psycholog, wychowawca w internacie) było w trakcie uzupełniania tych kwalifikacji, jeden nauczyciel (nauczyciel religii) nie posiadał kwalifikacji z surdopedagogiki,

Dyrektor Ośrodka wystąpił do kuratorium i uzyskał zgodę¹³ na zatrudnienie m.in. nauczyciela religii, logopedy i wychowawcy w internacie, nieposiadających wymaganych kwalifikacji.

(akta kontroli. str. 384-393)

- wszyscy (poza trzema osobami nowoprzyjętymi) legitymowali się ukończeniem kursu w zakresie kompetencji komunikacyjnych w języku migowym¹⁴.

¹⁰ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe Dz. U. z 2021 r., poz. 1082 ze zm., dalej ustawa prawo oświatowe

¹¹ Dz. U. z 2021 r., poz. 1762, dalej „Karta Nauczyciela”.

¹² Dz.U. z 2020 r., poz. 1289, dalej „rozporządzenie w sprawie kwalifikacji wymaganych od nauczycieli”

¹³ wniosek o zatrudnienie logopedy z dnia 8.09.2021 zgoda kuratorium z dnia 15.09.2021, wniosek o zatrudnienie wychowawcy w internacie z dnia 8.09.2021 zgoda z dnia 15.09.2021, wniosek o zatrudnienie nauczyciela religii z dnia 8.09.2021 zgoda z dnia 15.09.2021

¹⁴ według stanu na dzień 30 września 2021 r. w ogólnej liczbie 39 nauczycieli uczestniczących w kształceniu osób niesłyszących i słabosłyszących – 19 nauczycieli posiadało udokumentowaną znajomość PJM, 19 nauczycieli ukończony kurs języka migowego (bez określenia rodzaju języka), jedna osoba informatyk nie posiadała udokumentowanej znajomości języka migowego. Polski Język Migowy literalnie pojawił się na zaświadczeniach o ukończonych kursach w 2009 r., a powszechnie przeprowadzano kursy PJM od roku 2011. W poprzednich latach nauczyciele otrzymywali zaświadczenia o ukończonym kursie języka migowego.

Pracownicy pedagogiczni wykonujący obowiązki wychowawcy w internacie posiadali wykształcenie wyższe i kwalifikacje w zakresie surdopedagogiki. Udokumentowane kwalifikacje posługiwania się językiem migowym posiadało: w roku szkolnym 2019/2020 12 spośród 13 w roku szkolnym 2020/2021 dziesięciu spośród oraz 2021/2022 – dziesięciu spośród 11 wychowawców w internacie (jedna osoba w trakcie studiów podyplomowych z PJM). Udokumentowaną znajomość PJM posiadało trzech wychowawców. Pozostali posiadali kwalifikacje zdobyte na kursach języka migowego bez określenia rodzaju języka.

W latach 2019/2020 i 2020/2021 obowiązki psychologa w Szkole wykonywał nauczyciel posiadający wykształcenie wyższe z psychologii i nie posiadający udokumentowanej umiejętności komunikowania się z wykorzystaniem języka migowego. W roku szkolnym 2021/2022 zatrudniony został nauczyciel posiadający ukończone studia magisterskie z psychologii, studia podyplomowe w zakresie terapii pedagogicznej, kontynuujący studia podyplomowe w zakresie surdopedagogiki oraz ukończony kurs PJM.

Pedagogiem szkolnym w okresie objętym kontrolą był nauczyciel legitymujący się ukończonymi studiami magisterskimi na kierunku pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, studiami podyplomowymi w zakresie surdopedagogiki, kursem kwalifikacyjnym w zakresie pracy metodą dramy. Pedagog posiadał udokumentowane kwalifikacje komunikowania się w polskim języku migowym.

W ramach rewalidacji mowy zajęcia z logopedii w okresie objętym kontrolą realizowane były przez trzech nauczycieli posiadających wykształcenie wyższe pedagogiczne (studia magisterskie) studia podyplomowe w zakresie logopedii oraz kwalifikacje w zakresie surdopedagogiki. Nauczyciele ci posiadali udokumentowane ukończenie kursu polskiego języka migowego.

(akta kontroli. str. 374-378)

1.3.2. Stan zatrudnienia kadry pedagogicznej w Ośrodku zabezpieczał potrzeby kształcenia osób słabosłyszących i niesłyszących.

Ustalony w arkuszach organizacyjnych tygodniowy wymiar zajęć ogółem, wynoszący w roku szkolnym 2019/2020 – 1193,5 godziny, w roku szkolnym 2020/2021 – 1256,62 godziny i w roku szkolnym 2021.2022 – 1240,79 godziny, realizowany był odpowiednio przez 56, 50 i 51 nauczycieli. Zaplanowany wymiar zajęć realizowany był w ramach pensum (odpowiednio 1064, 1010 i 1027 godzin) oraz w godzinach ponadwymiarowych w ilości 92,6 w 2019/2020, 191,15 w 2020/2021 i 163,9 w 2021/2022. Wymiar zajęć przydzielonych nauczycielowi w Szkole wynosił w kolejnych latach objętych kontrolą: od 18 do 27 godzin, od 18 do 28 godzin oraz od 18 do 27 godzin. Godziny ponadwymiarowe przydzielone zostały odpowiednio 32, 33 i 28 nauczycielom.

(akta kontroli. str. 94-99)

Wszyscy¹⁵ pracownicy pedagogiczni korzystali z form doskonalenia zawodowego. Wiedzę ogólną i zawodową niezbędną do realizacji procesu kształcenia zgodnie z potrzebami i możliwościami uczniów określonymi w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego, rozszerzali uczestnicząc w studiach podyplomowych oraz kursach organizowanych w ramach projektów unijnych¹⁶.

Kursy współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego miały na celu poprawę kształcenia dzieci z wadami słuchu i afazją, dostosowanie zajęć ogólnorozwojowych, terapeutycznych i rewalidacyjnych do pracy z uczniem z uwzględnieniem jego indywidualnych dysfunkcji słuchu.

W 16 kursach¹⁷ zrealizowanych w ramach projektów "Przedszkole elfów", "Wyjątkowy uczeń" oraz "Magiczne elfy" udział wzięło 32 pedagogów. Przeprowadzone zostały również szkolenia i warsztaty dla Rady Pedagogicznej (m.in. Legoeducation, Wykorzystanie otwartych zasobów edukacyjnych, Metoda eksperymentu).

¹⁵ 42 nauczycieli objętych badaniem

¹⁶ współfinansowanych ze środków EFS w ramach RPO Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

¹⁷ np. Integracja bilateralna, Integracja sensoryczna II stopień, AAC komunikacja wspomagająca i alternatywna, Terapia taktylna I i II poziom, Integracja odruchów kostno-twarzowych I i II poziom, INPP – niedojrzałość neuromotoryczna

Dziewięciu nauczycieli kontynuowało studia podyplomowe w zakresach: surdopedagogiki, wczesnego wspomagania rozwoju, edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej.

W kursach dotyczących m.in. wspomagania rozwoju uczniów z niepełnosprawnością, stymulacji funkcji poznawczych, diagnozy i terapii afazji, zabaw glottodydaktycznych, treningu bazowych funkcji słuchowych wzięło 12 nauczycieli.

Kadra pedagogiczna Ośrodka brała także udział w zorganizowanych przez Polski Związek Głuchych – Oddział w Łodzi, konferencjach naukowych dotyczących m.in. Edukacji Niesłyszących, Stanu badań nad Polskim Językiem Migowym, Tożsamości społeczno-kulturowej Głuchych.

(akta kontroli. str. 100-102)

1.3.3. W kontrolowanym okresie w Szkole zatrudnionych było sześciu nauczycieli z wadą słuchu (11% wszystkich nauczycieli i wychowawców), tj. cztery osoby kulturowo Głuche¹⁸ (nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej, nauczyciel zespołów edukacyjno-terapeutycznych, nauczyciel języka angielskiego oraz wychowawca w Internacie) jedna osoba niesłysząca (wychowawca w Internacie) i jedna osoba słabosłysząca (wychowawca w Internacie). Wychowankowie pozostający pod opieką tych nauczycieli (dzieci głuche oraz z afazją motoryczną) korzystały z komunikacji alternatywnej, w szczególności PJM.

Poza realizacją przydzielonych zadań pedagogicznych, zatrudnione w Ośrodku osoby niesłyszące i słabosłyszące prowadziły zajęcia mające na celu wsparcie uczniów z wadą słuchu w budowaniu poczucia własnej wartości, prawidłowej samooceny, poszukiwania mocnych stron, ułatwiania współpracy z rodzicami. Działania te polegały m.in. na:

- prowadzeniu warsztatów i lekcji języka migowego dla słyszących rodziców głuchych wychowanków,
- zainicjowaniu projektu „Domowa Biblioteka” mającego na celu utrzymywanie kontaktu z uczniami Ośrodka w okresie pandemii, poprzez czytanie w języku migowym książeczek dla dzieci,
- prowadzeniu w ramach współpracy z Łódzkim Klubem Sportowym Głuchych zajęć sportowych z koszykówki przeznaczonych dla niesłyszących wychowanków Ośrodka, ukierunkowanych na ćwiczenia ogólnorozwojowe,
- prowadzeniu dla niesłyszących wychowanków Ośrodka treningu ogólnorozwojowego,
- organizacji zajęć sportowych z elementami siatkówki i koszykówki, mających na celu poprawę koordynacji ruchowej,
- w ramach funkcjonowania zespołu Erasmus + Mobilność nauczycieli, utrzymywaniu kontaktów z nauczycielami szkół współpracujących z Grecji, Rumuni, Niemiec i Słowenii (w języku angielskim oraz w języku migowym międzynarodowym),
- inicjowaniu przez Samorząd Uczniowski przedsięwzięć organizowanych przez uczniów niesłyszących,
- zaangażowaniu w realizowane w Szkole projekty współfinansowane z EFS, np.: „Architektki wiedzy – Łódzka Szkoła Ćwiczeń”, „Wyjątkowy uczeń”, w ramach których prowadzone były zajęcia dla nauczycieli i uczniów,
- prowadzeniu zajęć (z robotyki, informatyki, techniki) mających na celu przygotowanie chłopców z ostatnich klas do wyboru następnego etapu edukacji w szkole zawodowej.

(akta kontroli str. 103-116)

1.3.4. Umiejętność komunikowania się pracowników Ośrodka z wykorzystaniem języka migowego, zapewniała uczniom możliwość kontaktów we wszystkich sprawach.

Nauczyciele sprawujący opiekę nad dziećmi w czasie przerw, posiłków itp. posługiwali się naturalnymi formami komunikacji, a w kontakcie z dzieckiem niesłyszącym językiem migowym. Niesłyszący uczniowie podczas załatwiania spraw administracyjnych w sekretariacie Ośrodka mieli zapewnione wsparcie m.in. kierownika administracyjnego, posługującego się również językiem migowym. W ramach opieki medycznej niesłyszący

¹⁸ „Głuchy” pisane wielką literą, oznacza członka określonej mniejszości językowej – osobę, dla której język migowy (w Polsce PJM) jest pierwszym i/lub preferowanym sposobem porozumiewania się. Do tak rozumianych Głuchych mogą należeć osoby całkowicie niesłyszące, niedosłyszące, a także CODA pozytywni – słyszące dzieci niesłyszących rodziców akceptujące społeczność Głuchych.

uczniowie korzystali z pomocy pielęgniarki komunikującej się z uczniami mową werbalną oraz językiem migowym.

Wychowankowie przebywający w Internacie mieli zapewniony stały kontakt z wychowawcami stosującymi dostępne, alternatywne formy komunikacji w tym język migowy.

(akta kontroli str. 117-118)

1.4. W kontrolowanym okresie do Szkoły uczęszczało 15 uczniów¹⁹, których rodzice/opiekunowie byli osobami głuchymi lub słabosłyszącymi. Żadna z tych osób nie wniosowała o zapewnienie komunikacji ze Szkołą w określonej formie. Rodzice lub opiekunowie uczniów nie składali również skarg dotyczących możliwości komunikowania się ze szkołą w sprawach edukacyjnych i administracyjnych.

Zasady kontaktów i współpracy z rodzicami i opiekunami uczniów, uwzględnione zostały w dokumencie pn. „Polityka oddziaływań dydaktyczno-opiekuńczo-wychowawczych w SOSW nr 4 w Łodzi”²⁰. Wskazując na obowiązek ścisłej współpracy Rady Pedagogicznej, Dyrekcji i nauczycieli z rodzicami/opiekunami dziecka, jako zasadę przyjęto w dokumencie obowiązek stosowania dostępnych, alternatywnych form komunikacji.

Decyzjami dyrektora do pomocy w kontaktach rodziców/opiekunów ze Szkołą wyznaczeni zostali pracownicy pedagogiczni (nauczyciele, nauczyciel świetlicy, pedagog, wychowawcy w internacie).

Plan pracy wyznaczonych pracowników pedagogicznych umożliwiał rodzicom niesłyszącym podczas kontaktów ze szkołą, skorzystanie z tłumaczenia mowy werbalnej na język migowy. Wszystkie spotkania z rodzicami (indywidualne lub zebrania klasowe) prowadzone zarówno w formie stacjonarnej jak i zdalnie były tłumaczone na język migowy.

Zapewniony był kontakt rodziców ze Szkołą w sprawach administracyjnych w godzinach pracy dyrekcji i służb administracyjnych Ośrodka. Niesłyszący rodzice oraz niesłyszący uczniowie podczas załatwiania spraw administracyjnych w sekretariacie Ośrodka mogli korzystać ze wsparcia posługujących się językiem migowym: kierownika administracyjnego, nauczycieli i wychowawców. Alternatywnymi formami komunikowania się w sprawach administracyjnym były\ korespondencja e-mailowa oraz możliwość korzystania z wideo\ tłumacza.

Zapewniono całodobową możliwość kontaktowania się rodziców z wychowawcami w internacie.

W godzinach pracy Szkoły (8⁰⁰ – 14⁰⁰) świadczenia w zakresie opieki medycznej realizowała pielęgniarka posługująca się językiem migowym.

(akta kontroli str. 117-124)

Na stronie internetowej Ośrodka (<http://www.sosw.edu.lodz.pl/>), istotne dla rodziców i opiekunów informacje dotyczące organizacji szkoły, zasad rekrutacji, oferty edukacyjnej, wychowawczej i terapeutycznej, możliwości kontaktu ze szkołą, jej nauczycielami prezentowane były wyłącznie w formie tekstowej. Na stronie internetowej Szkoły nie udostępniono nagrania w polskim języku migowym informującego o możliwości kontaktowania się ze szkołą w tym języku.

(akta kontroli. str. 125)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie uchwalono Statutu Ośrodka dostosowanego do nowego ustroju szkolnego obowiązującego od 1 września 2017 r. W obowiązującym Statucie w organizacji Ośrodka, jako jednostka wchodząca w jego skład wymienione było również Publiczne Gimnazjum Specjalne Nr 66 dla Dzieci Niesłyszących i Słabosłyszących.

(akta kontroli. str. 6-44)

Zgodnie z art. 322 ust. 1 ustawy wprowadzającej ustawę Prawo oświatowe dotychczasowe statuty przedszkoli, szkół podstawowych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy i

¹⁹ według danych Szkoły

²⁰ Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 14/2017/2018 Dyrektora Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 4 w Łodzi

szkół policealnych zachowują moc do dnia wejścia w życie statutów wydanych na podstawie ustawy - Prawo oświatowe, nie dłużej jednak niż do dnia 30 listopada 2017 r.

Wyjaśniając przyczyny nie dokonania zmian Statutu Ośrodka, dostosowujących do nowego ustroju szkolnego, Dyrektor podał, że po wprowadzeniu zmian prawnych (likwidacja gimnazjum) szkolny zespół ds. statutu rozpoczął prace nad dokonaniem zmian statutu. Prace te opóźniły się w związku z realizacją dwóch projektów unijnych a następnie zostały wstrzymane w związku z wybuchem pandemii. Od marca 2020 r. priorytetem było tworzenie od podstaw nauczania zdalnego, przeciwdziałanie pandemii oraz na realizacja projektów unijnych (realizacja zajęć dla uczniów, szkolenia pracowników oraz zakupy sprzętu, wyposażenia, oprogramowania itp.) Prace zespołu zostały wznowione po zakończeniu ferii zimowych w 2022 r. Przyjęcie nowego statutu zaplanowano do końca marca 2022 r.

(akta kontroli. str. 383)

2. Na stronie internetowej Szkoły nie udostępniono nagrania w polskim języku migowym informującego o możliwości kontaktowania się ze szkołą w tym języku. Dla potrzeb doraźnego przedstawiania treści z życia Szkoły (również w formie filmów z tłumaczeniem w PJM) wykorzystywana była podstrona Facebooka (podłączona linkiem ze stroną Ośrodka). Podstrona Facebooka była prowadzona przez niesłyszącego nauczyciela, który dostosowywał treści do potrzeb osób niesłyszących.

(akta kontroli. str. 125)

Zgodnie z art. 6 pkt lit. c ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami²¹, minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami obejmują (w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej) zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności m.in. w postaci nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania.

Na podstawie art. 7 ww. ustawy, w indywidualnym przypadku, jeżeli podmiot publiczny nie jest w stanie, w szczególności ze względów technicznych lub prawnych, zapewnić dostępności osobie ze szczególnymi potrzebami w zakresie, o którym mowa w art. 6 pkt 1 i 3, podmiot ten jest obowiązany zapewnić takiej osobie dostęp alternatywny. Szkoła udostępniła takie rozwiązanie, nie zapewniła jednak, aby informacja o możliwości skorzystania z niego, była dostępna na stronie internetowej, również dla osób posługujących się językiem migowym, mających trudności w komunikowaniu się w języku polskim.

Dyrektor wyjaśnił, że strona internetowa obecnie jest modernizowana w związku ze zmianą jej administratora. Dotychczasowa strona miała ograniczenia techniczne spowodowane małymi zasobami pamięci. Nie mogły być zamieszczane filmy z instrukcjami w PJM, które zajmowały prawie całą pamięć przeznaczoną na zamieszczanie treści. Aby doraźnie zamieszczać aktualne treści z życia szkoły (również w formie filmów z tłumaczeniem w PJM) wykorzystano podstronę Facebooka (została podłączona linkiem), która jest bardzo popularna w środowisku uczniów niesłyszących i ich rodziców. Podstrona Facebooka jest prowadzona przez niesłyszącego nauczyciela, który dostosowuje treści do potrzeb osób niesłyszących. Po zakończeniu modernizacji strony internetowej wszystkie najważniejsze informacje będą posiadały ułatwienia dla osób niesłyszących (tłumaczenia w PJM).

(akta kontroli. str. 394-395)

OCENA CZĄSTKOWA

W Ośrodku podejmowane były działania na rzecz zapewnienia optymalnych warunków realizacji działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej. Dyrektor zapewnił przyjęcie do Szkoły wszystkich uczniów skierowanych przez organ prowadzący, na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Zatrudniona w Ośrodku kadra posiadała wymagane przepisami kwalifikacje i kompetencje, niezbędne do realizacji procesu kształcenia, zgodnie z potrzebami i możliwościami uczniów, określonymi w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Dyrektor uzyskał również zgodę kuratorium na zatrudnienie nauczycieli nieposiadających wymaganych kwalifikacji. Kadra Ośrodka uczestniczyła w różnych formach doskonalenia zawodowego w zakresie

²¹ Dz.U.2020.1062 t.j.

kształcenia dzieci z wadami słuchu i afazją. Dla zapewnienia kontaktów z Ośrodkiem, kadra posługiwała się formami komunikacji odpowiednimi do kompetencji językowych słabosłyszących i niesłyszących rodziców oraz opiekunów uczniów. Na stronie internetowej Szkoły nie udostępniono jednak nagrania w polskim języku migowym informującego o możliwości kontaktowania się ze Szkołą w tym języku.

W celu wsparcia edukacji i wychowania uczniów, podejmowana była współpraca z podmiotami zewnętrznymi.

Nie uchwalono Statutu Ośrodka dostosowanego do nowego ustroju szkolnego obowiązującego od 1 września 2017 r., co było niezgodne z art. 322 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe.

OBSZAR

2. Organizacja procesu edukacji uczniów z wadą słuchu, w tym w szczególności zapewnienie zindywidualizowanego procesu kształcenia, a także przygotowania do egzaminów

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach objętych kontrolą²² ogólna liczba uczniów w Szkole zwiększała się. Zmniejszaniu ulegał udział uczniów z wadą słuchu przy wzroście udziału uczniów z afazją motoryczną. W kolejnych latach szkolnych dane te przedstawiały się następująco:

- 2019/2020 w 17 oddziałach było ogółem 118 uczniów – 64 (44 niesłyszących i 20 słabosłyszących) uczniów z wadą słuchu oraz 54 uczniów z afazją. Udział uczniów z wadą słuchu w ogólnej liczbie uczniów stanowił 54%. Wśród 44 uczniów niesłyszących 16 posiadało poza wadą słuchu również inne niepełnosprawności. Wśród 20 uczniów słabosłyszących pięcioro było z niepełnosprawnościami sprzężonymi.
- 2020/2021 było ogółem 121 uczniów – 59 (42 niesłyszących i 17 słabosłyszących) uczniów z wadą słuchu oraz 62 uczniów z afazją. Udział uczniów z wadą słuchu w ogólnej liczbie uczniów stanowił 49%. Wśród 42 uczniów niesłyszących 16 posiadało poza wadą słuchu również inne niepełnosprawności. Wśród 17 uczniów słabosłyszących 11 było z niepełnosprawnościami sprzężonymi.
- 2021/2022 było ogółem 136 uczniów – 59 (41 niesłyszących i 18 słabosłyszących) uczniów z wadą słuchu oraz 77 uczniów z afazją. Udział uczniów z wadą słuchu w ogólnej liczbie uczniów stanowił 43%. Wśród 41 uczniów niesłyszących 16 posiadało poza wadą słuchu również inne niepełnosprawności. Wśród 18 uczniów słabosłyszących było dziewięciu z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

(akta kontroli. str. 119)

Według stanu na koniec września w kolejnych latach szkolnych objętych kontrolą, żaden z uczniów nie był objęty nauczaniem indywidualnym. W trakcie roku szkolnego Wydział Edukacji w Departamencie Pracy, Edukacji i Kultury Urzędu Miasta Łodzi, na podstawie orzeczeń kwalifikacyjnych o potrzebie nauczania indywidualnego wydanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne²³ przyznał nauczanie indywidualne dla sześciu uczniów, z tego w roku szkolnym:

- 2020/2021 na czas do zakończenia zajęć edukacyjnych dla dwóch uczniów, w wymiarze 8 i 10 godzin tygodniowo,
- 2021/2022 na czas do zakończenia zajęć edukacyjnych dla pięciu uczniów (jeden uczeń miał przyznane nauczanie indywidualne w roku poprzednim), w wymiarze od 6 do 10 godzin tygodniowo.

(akta kontroli str. 154-194)

W roku szkolnym 2019/2020 w związku z ogłoszeniem stanu epidemii, począwszy od 16 marca 2020 r. do końca roku szkolnego wszyscy uczniowie realizowali zajęcia w miejscu zamieszkania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

W trakcie roku szkolnego 2020/2021 nauczanie w trybie stacjonarnym we wszystkich oddziałach realizowane było przez 3,5 miesiąca²⁴, a z wykorzystaniem metod kształcenia na

²² według stanu na 30 września

²³ Specjalistyczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną Doradztwa Zawodowego i dla Dzieci z Wadami Rozwojowymi w Łodzi oraz Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 3 w Łodzi,

²⁴ w okresach: 1 września 2020 do 18 października 2020 oraz 1 maja 2021 do 26 czerwca 2021

odległość przez 2,5 miesiąca²⁵. Dla uczniów klas IV-VIII, mających szczególne problemy w realizacji zdalnego nauczania została utworzona grupa interwencyjna, realizująca zdalne nauczanie w Ośrodku. Zgłoszenia tych uczniów do grupy dokonywali wychowawcy klas (po rozpoznaniu sytuacji rodzinnej, materialnej, wyposażenia w sprzęt). W zajęciach uczestniczyło w listopadzie i grudniu 2020 r. odpowiednio jeden i czterech uczniów, a w okresie styczeń-kwiecień 2022 r. 11 uczniów.

W roku szkolnym 2021/2022 tylko przez okres jednego tygodnia²⁶ nauczanie odbywało się hybrydowo (część oddziałów stacjonarnie, część zdalnie). W pozostałym okresie (do nadal) dla wszystkich oddziałów zajęcia prowadzone były na terenie Szkoły.

W kontrolowanym okresie Dyrektor korzystał z uprawnień wynikających z obowiązujących przepisów²⁷ i podejmował decyzje o realizacji zajęć w trybie stacjonarnym²⁸.

(akta kontroli. str. 195-204)

Dla zapewnienia ciągłości nauki w czasie epidemii Dyrektor na bieżąco ustalał i wprowadzał do stosowania przez nauczycieli oraz uczniów zasady i wytyczne uwzględniające aktualne warunki epidemiczne oraz możliwości realizacji zajęć.

W ramach podejmowanych działań m.in.:

- ustalono i wdrożono plan pracy zapewniający prowadzenie zajęć w trybie on-line (w przygotowanej dla Szkoły formule aplikacji Teams), off-line (z wykorzystaniem pakietu Office 365) oraz stacjonarnym,
- zapewniono prowadzenie zajęć przez psychologa i pedagoga w trybie on-line i off-line,
- ustalono zasady funkcjonowania Szkoły, świetlicy, wydawania i spożywania posiłków w stołówce,
- ustalono zasady kontaktowania się z rodzicami opiekunami uczniów,
- zabezpieczono pod względem technicznym prowadzenie przez nauczycieli zajęć w trybie on-line²⁹.

(akta kontroli. str. 205-230)

Dyrektor wskazując na występujące problemy z procesem kształcenia uczniów z niepełnosprawnością słuchu w stanie epidemii wymienił m.in.: brak sprzętu komputerowego u części wychowanków, utrudniony dostęp do internetu, sytuacje wynikające z dysfunkcji rodziny. W celu ograniczenia tych problemów Szkoła podjęła następujące działania:

- dla uczniów mieszkających w Łodzi, posiadających trudną sytuację rodzinną i lokalową, nie mających odpowiedniego sprzętu (brak komputera), została zorganizowana Grupa Interwencyjna. Uczniom na terenie internatu zapewniono edukację zdalną. Pod opieką wychowawców internatu uczestniczyli oni w zajęciach, korzystali z komputerów szkolnych, otrzymali wsparcie w odrabianiu prac domowych oraz przygotowaniu do zdalnych lekcji;
- ze względu na niepełnosprawność słuchową dzieci i niedostatki w sprzęcie komputerowym uczniów oraz specyfikę pracy związaną z alternatywnymi formami komunikacji, dyrekcja Szkoły uznała, że proces kształcenia będzie bardziej efektywny w systemie stacjonarnym. W tej formie edukacja była prowadzona w różnych okresach czasowych, o czym decydował dyrektor;
- uczniom, którzy nie posiadali sprzętu komputerowego, szkoła wypożyczyła komputery, tablety, kamery i słuchawki niezbędne do edukacji na odległość. Część tego sprzętu pochodziła z funduszy pozyskanych w ramach projektów unijnych (EFS), a część od sponsorów.

(akta kontroli. str. 374-378)

²⁵ w okresach 19 października 2020 do 30 października 2020, 9 listopada 2020 do 22 grudnia 2020 oraz 29 marca 2021 do 11 kwietnia 2021.

²⁶ 8 do 13 lutego 2022

²⁷ rozporządzeń w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19

²⁸ w następujących okresach: 12 kwietnia 2021 – 30 kwietnia 2021 klasy I – III, 3 maja 2021 – 30 maja 2021 klasy IV – VIII, 20 grudnia 2021 – 9 stycznia 2022 wszystkie klasy oraz 27 stycznia 2022 – 7 lutego 2022 klasy V – VIII

²⁹ nauczyciele realizujący zdalne nauczanie na terenie Ośrodka zostali wyposażeni w kamery internetowe z mikrofonem

Na rzecz poprawy warunków edukacji uczniów z wadami słuchu działania podejmował również organ prowadzący. Między innymi – na wniosek dyrekcji Ośrodka:

- zwiększono liczbę godzin na zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju,
- wyrażono zgodę na realizację projektów zakładających doposażenie Ośrodka w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędne do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo - profilaktycznych oraz wykonywania innych zadań statutowych;
- dla zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania Ośrodka w stanie epidemii COVID-19, m.in. wyrażano zgodę na zawieszenie pracy placówki zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, doposażono Ośrodek w środki ochrony osobistej;
- wspierano aktywne uczestnictwo placówki w realizacji projektów unijnych (w latach 2019 - 2021 zrealizowano 6 takich projektów³⁰) wynikiem czego było m.in. doposażenie i rozbudowanie bazy dydaktycznej Ośrodka.

(akta kontroli. str. 331-335)

2.2.1. W latach szkolnych 2020/2021 oraz 2021/2022 na wszystkich poziomach nauczania utworzono 19 oddziałów tj. o dwa oddziały więcej niż roku szkolnym 2019/2020. W badanych okresach w oddziałach łączono uczniów niesłyszących i słabosłyszących z uczniami z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Dane dotyczące oddziałów w których uczyły się dzieci niesłyszące i słabosłyszące łącznie z dziećmi z niepełnosprawnościami sprzężonymi przedstawiały się następująco:

- w roku szkolnym 2019/2020 w 11 oddziałach z niepełnosprawnościami sprzężonymi było 21 uczniów, u których dodatkowo zdiagnozowano: słabe widzenie, niepełnosprawność ruchową, upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym,
- w roku szkolnym 2020/2021 w 14 oddziałach z niepełnosprawnościami sprzężonymi było 37 uczniów, u których dodatkowo zdiagnozowano: słabe widzenie, autyzm, niepełnosprawność ruchową, upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym,
- w roku szkolnym 2021/2022 w 15 oddziałach z niepełnosprawnościami sprzężonymi było 25 uczniów, u których dodatkowo zdiagnozowano: słabe widzenie, niepełnosprawność ruchową, autyzm, upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym,

Analiza ilości uczniów w poszczególnych oddziałach wykazała przekroczenia limitów ustalonych przepisami § 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli³¹ :

w roku szkolnym 2019/2020:

- w sześciu oddziałach, w których byli uczniowie niesłyszący, słabosłyszący oraz z afazją (bez niepełnosprawności sprzężonych) liczba uczniów wynosiła od sześciu do ośmiu osób³²
- w oddziałach, w których byli uczniowie z wadą słuchu oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi w tym niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim (osiem oddziałów) liczba uczniów w siedmiu oddziałach wynosiła od sześciu do ośmiu uczniów³³, a w jednym oddziale wynosiła 9 uczniów,
- w oddziałach, w których byli uczniowie z wadą słuchu oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi w tym niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym (2 oddziały) liczba uczniów wynosiła 5 uczniów,
- w oddziale w którym były tylko osoby z niesłyszące z upośledzeniem intelektualnym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, liczba uczniów wynosiła 3 uczniów.

- w roku szkolnym 2020/2021:

³⁰ „Przełamywanie ciszy - artystyczne formy komunikacji i wyrażania siebie” Erasmus+2017; „Specjalne potrzeby edu-dialogu” Erasmus+ 2019; „Przedszkole elfów”; „Magiczne elfy”; „Akademia pod Dębem”; „Wyjątkowy uczeń”

³¹ Dz. U. poz. 502 dalej rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli

³² 6 uczniów w 1 oddziale, 7 uczniów w 1 oddziale oraz 8 uczniów w 4 oddziałach,

³³ 6 uczniów w 1 oddziale, 7 uczniów w 4 oddziałach oraz 8 uczniów w 2 oddziałach,

- w oddziałach, w których byli tylko uczniowie niesłyszący, słabosłyszący oraz z afazją (5 oddziałów) liczba uczniów nie przekraczała 8 osób³⁴
  - w oddziałach, w których byli uczniowie z wadą słuchu oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi w tym niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim (11 oddziałów) liczba uczniów w 10 oddziałach nie przekraczała 8 uczniów³⁵, a w jednym oddziale wynosiła 9 uczniów,
  - w oddziałach, w których byli uczniowie z wadą słuchu oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi w tym niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym (2 oddziały) było w jednym oddziale 5 uczniów a w drugim oddziale 4 uczniów,
  - w oddziale w którym były tylko osoby z niesłyszące z upośledzeniem intelektualnym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, uczyło się 4 uczniów.
- w roku szkolnym 2021/2022:
- w oddziałach, w których byli tylko uczniowie niesłyszący, słabosłyszący oraz z afazją (3 oddziały) liczba uczniów w 3 oddziałach wynosiła od siedmiu do ośmiu osób³⁶,
  - w jednym oddziale w którym uczyły się wyłącznie dzieci z afazją (w tym jeden z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim) było 9 uczniów,
  - w oddziałach, w których byli uczniowie z wadą słuchu oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi w tym niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim (11 oddziałów) liczba uczniów w 10 oddziałach nie przekraczała 8 uczniów³⁷, a w jednym oddziale wynosiła 9 uczniów,
  - w oddziałach, w których byli uczniowie z wadą słuchu oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi w tym niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym (2 oddziały) było w jednym 5, a w drugim 4 uczniów,
  - w oddziale w którym były tylko osoby z niesłyszące z upośledzeniem intelektualnym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, było 4 uczniów

(akta kontroli str. 126-153)

2.2.2. W Ośrodku w strukturze organizacyjnej Internatu funkcjonowała świetlica szkolna. W Statucie określono szczegółową organizację, w tym m.in. tryb przyjmowania uczniów do świetlicy, zasady ich pobytu w świetlicy oraz zadania wychowawcy pracującego w świetlicy. Ze świetlicy korzystać mogli uczniowie klas I – VIII czekający na zajęcia przed lekcjami lub czekający na rodziców po zakończonych zajęciach, uczniowie czekający na zajęcia pozalekcyjne oraz koła zainteresowań, uczniowie z którymi zastępstwo za nieobecnego nauczyciela realizuje wychowawca świetlicy, uczniowie czekający na indywidualne zajęcia rewalidacyjne.

Obecność uczniów w świetlicy ewidencjonowana była w dzienniku (odnotowywano każde wejście/wyjście dziecka ze świetlicy).

Z uwagi na przebywanie wychowanków w świetlicy w różnym czasie (przed rozpoczęciem, w trakcie³⁸ oraz po zakończeniu zajęć lekcyjnych), analizę liczby uczniów na zajęciach świetlicowych pozostających pod opieką jednego nauczyciela, przeprowadzono na przykładzie losowo wybranego dnia nauki szkolnej³⁹.

Spośród 137 uczniów zapisanych do świetlicy, w dzienniku świetlicy w analizowanym dniu odnotowano pobyt 53 uczniów. W kolejnych godzinach funkcjonowania świetlicy w tym dniu, maksymalna liczba wychowanków przebywających jednocześnie w świetlicy w przeliczeniu na jednego nauczyciela wynosiła od 4 do 9 i nie przekraczała limitów ustalonych w § 7 ust. 3 rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli⁴⁰.

(akta kontroli str. 231-237)

³⁴ 5 uczniów w 1 oddziale, 6 uczniów w 1 oddziale, 7 uczniów w 1 oddziale oraz 8 uczniów w 2 oddziałach

³⁵ 5 uczniów w 1 oddziale, 6 uczniów w 4 oddziałach, 7 uczniów w 4 oddziałach oraz 8 uczniów w 1 oddziale

³⁶ 7 uczniów w 2 oddziałach oraz 8 uczniów w 1 oddziale

³⁷ 5 uczniów w 1 oddziale, 6 uczniów w 1 oddziale, 7 uczniów w 3 oddziałach oraz 8 uczniów w 5 oddziałach

³⁸ np. decyzją nauczyciela nie biorą udziału w zajęciach, na podstawie orzeczeń nie realizują materiału z przedmiotu uwzględnionego w planie nauczania, na podstawie zaświadczenia lekarskiego są zwolnieni z lekcji wychowania fizycznego, ze względu na brak możliwości zorganizowania zastępstwa

³⁹ ustalony z kontrolerem, losowo wybrany dzień 31 stycznia 2022 r.

⁴⁰ nie więcej niż 8 uczniów niesłyszących i słabosłyszących, nie więcej niż 12 uczniów z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją.

2.2.3. W kontrolowanym okresie zajęcia rewalidacyjne planowane były w wymiarze tygodniowym:

- 12 godzin (720 min.) w oddziałach dla uczniów z wadą słuchu, afazją lub niepełnosprawnościami sprzężonymi w stopniu lekkim,
- 10 godzin (600 min.) w oddziałach dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

Tygodniowy wymiar czasu przewidziany dla jednego ucznia wynikał z czasu przyznanego na oddział i ilości uczniów w oddziale⁴¹.

W ramach zajęć rewalidacyjnych realizowano specjalistyczne wsparcie w zakresie rozwijania kompetencji komunikacyjnych (język migowy, język foniczny), rozwijania funkcji poznawczych, funkcji sensoryczno-motorycznych, umiejętności społecznych i komunikacyjnych.

Zajęcia rewalidacji włączone były w ramowy plan nauczania. Uczestnikami niektórych zajęć było więcej niż jedno dziecko lub czas przewidziany na zajęcia był podzielony na dwójkę lub trójkę dzieci (np. 20, 25 lub 30 minut). W każdym przypadku zajęć dla uczniów z wadą słuchu zaplanowany został, ustalony dla ucznia łączny czas tych zajęć w okresie tygodniowym⁴².

(akta kontroli. str. 94-99)

Na podstawie analizy dzienników zajęć rewalidacyjnych, przeprowadzonych w styczniu 2022 r. ustalono, że dla 28 uczniów słabosłyszących i niesłyszących, w rozliczeniu miesięcznym zajęcia dla siedmiu uczniów zostały zrealizowane w wymiarze większym⁴³ od planowanego, dla czterech uczniów w wymiarze ustalonym w planie, a dla 17 uczniów w wymiarze mniejszym⁴⁴ od planowanego (szerzej w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str. 238-289)

2.3. Zarządzeniem z marca 2018 r.⁴⁵ Dyrektor ustalił „Procedurę określającą zasady opracowania programów edukacyjno – terapeutycznych (IPET) w SOSW nr 4 w Łodzi”. W Procedurze ustalony był m.in. tryb opracowania IPET, zasady pracy i obowiązki zespołu opracowującego IPET, zadania zespołu dotyczące wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia (WOPFU), prawa rodziców ucznia przy opracowaniu, modyfikacji IPET oraz dokonywaniu WOPFU, obowiązek informowania rodzica ucznia pisemnie, pocztą elektroniczną lub telefonicznie o terminie spotkań zespołu.

Załącznikami do ww. procedury były:

- wzór Indywidualnego Programu Edukacyjno-Terapeutycznego" dla ucznia realizującego podstawę programową kształcenia ogólnego,
- wzór Indywidualnego Programu Edukacyjno-Terapeutycznego" dla ucznia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym/znacznym, zawierające elementy wymagane § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia,⁴⁶
- wzór „Arkusza Wielospecjalistycznej Oceny Poziomu Funkcjonowania Ucznia"
- wzór „Okresowej Wielospecjalistycznej Oceny Poziomu Funkcjonowania Ucznia"
- wzór pisma informującego rodzica o zebraniu zespołu opracowującego IPET dla dziecka

(akta kontroli str. 290-313)

2.3.1. Uwzględnianie – w opracowywanych indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych – potrzeb, możliwości i ograniczeń uczniów z niepełnosprawnością słuchu, wynikających z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, ocenione zostało przez biegłą, na podstawie dokumentacji dotyczącej 28 uczniów słabosłyszących i niesłyszących.

⁴¹ 6 uczniów –120 minut, 7 uczniów - 103 minuty, 8 uczniów –90 minut, 9 uczniów – 80 minut na ucznia,

⁴² na podstawie analizy przydziału godzin rewalidacji dla wybranej próby 28 uczniów (głuchych, słabosłyszących)

⁴³ od 20 min do 210 min

⁴⁴ od 20 min do w jednym przypadku niezrealizowania planowanych zajęć w pełnym wymiarze,

⁴⁵ Załącznik nr 1 do zarządzenia nr 6/2017/2018 Dyrektora Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 4 w Łodzi, z dnia 6 marca 2018 r.

⁴⁶ rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. 2020 r., poz. 1309) – dalej „rozporządzenie w sprawie warunków organizowania kształcenia”

Według opinii biegłej, poprawnie stworzone IPET-y, zawierały wskazania zawarte w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. W opinii podano jednak, że w wielu przypadkach analizowanej dokumentacji brak jest modyfikacji IPET-u a także dokumentów wskazujących na dokonywanie takich modyfikacji adekwatnie do potrzeb ucznia (np. w odniesieniu do zajęć rewalidacyjnych i ich wymiaru)

Biegła wskazała również na brak w dokumentacji odniesienia się do współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, ośrodkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi skoncentrowanymi na wsparciu dzieci i młodzieży oraz rodziny (szerzej w sekcji nieprawidłowości).

(akta kontroli str. 372-373)

W odniesieniu do braku modyfikacji IPET Dyrektor wyjaśnił, że zespół w miarę potrzeb dokonuje zmian w planach w postaci przekonstruowania metod i form pracy z uczniem, a także celów kształcenia i sposobów oceny efektów pracy.

(akta kontroli. str. 379-382)

2.3.2. W Szkole organizowane były działania zmierzające do realizowania zindywidualizowanego procesu kształcenia poszczególnych uczniów. W opinii biegłej dobrze zostały przygotowane ewaluacje zajęć rewalidacyjnych. W szczególności wyczerpujące, zawierające istotne dane, analizy przeprowadzone przez pedagoga szkolnego, wskazują na monitorowanie funkcjonowania ucznia.

Uwagi biegłej – sformułowane na podstawie analizowanej dokumentacji Szkoły – dotyczyły nierzetelnego dokumentowania procesu kształcenia ucznia. Według sporządzonej opinii:

- w licznych przypadkach brak kompletnych dokumentów dotyczących dokonywania wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia, dokumenty rozproszone, czasami w postaci arkusza WOPFU, częściej w postaci innych dokumentów częściowo odnoszących się do oceny funkcjonalnej, np. zajęć rewalidacyjnych, w przypadku analiz przedmiotowych wyniki testów kompetencji bez ich analizy pozwalającej na sformułowanie wskazań dotyczących dalszej pracy z uczniem,
- w dokumentach odnoszących się do analiz związanych z funkcjonowaniem ucznia, brakuje uwzględnienia istotnych kryteriów oceny, np. mocnych stron ucznia, zainteresowań, uzdolnień; wsparcia specjalistów (nauczycieli), w tym planowanych w kontekście, np. wyników testów kompetencji w ramach przedmiotów nauczania;
- w przedłożonej dokumentacji brak potwierdzenia, że rodzice/prawni opiekunowie byli informowani o spotkaniach wielospecjalistycznych zespołów do oceny funkcjonowania ucznia;

W opinii wskazano również na występowanie przypadków braku określenia okresów za jakie dokonywano oceny ucznia.

(akta kontroli str. 372-373)

Wyjaśniając przyczyny wykazanego przez biegłą nierzetelnego dokumentowania procesu kształcenia, Dyrektor podał:

- w odniesieniu do niekompletnej dokumentacji w zakresie wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia, że zespół nauczycieli w Ośrodku co najmniej dwa razy w roku szkolnym, dokonuje okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia. Wszystkie dokumenty znajdują się w indywidualnych teczках uczniów, natomiast do badań przekazano tylko obowiązujący IPET oraz WOPFU dotyczące bieżącego roku szkolnego.
- w odniesieniu do nieuwzględnienia w analizach funkcjonowania ucznia istotnych kryteriów oceny Dyrektor wyjaśnił, że Zespół nauczycieli każdorazowo przy opracowaniu IPET-u dokonuje wstępnej Wielospecjalistycznej Oceny Poziomu Funkcjonowania Ucznia, która zawsze uwzględnia potrzeby rozwojowe i edukacyjne, mocne strony oraz predyspozycje i uzdolnienia ucznia. Dodał również, że każdorazowo – zgodnie z aktualnie obowiązującym prawem oświatowym – okresowa WOPFU zawiera wskazane zagadnienia.
- w odniesieniu do braku potwierdzenia powiadomienia rodziców o posiedzeniach zespołu do oceny funkcjonowania ucznia Dyrektor podał, że rodzic jako pełnoprawny członek zespołu każdorazowo był zapraszany na posiedzenia. Występujące braki podpisu

potwierdzające udział w posiedzeniu m.in. wynikały z utrudnionego kontaktu osobistego w okresie pandemii.

(akta kontroli. str. 379-382)

Przedłożone przez Dyrektora, dodatkowe dokumenty dotyczące wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia, potwierdzają prowadzenie takiej oceny z częstotliwością określoną § 6 pkt 9 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia. W dokumentach odnotowane były potwierdzenia odbioru oceny przez rodzica/opiekuna ucznia. Okresowe oceny zawierały zapisy dotyczące indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, mocnych stron ucznia, jego zainteresowań i uzdolnień.

(akta kontroli. str. 396-442)

W trakcie obserwowanych zajęć z uczniami edukacji wczesnoszkolnej – według opinii biegłej – w pełni dostosowane zostały metody komunikacji do możliwości uczniów. Zróżnicowane metody i formy pracy z uczniami dostosowane były do zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Kontakt nauczyciela z uczniami przyczyniał się do spontanicznych wypowiedzi uczniów (z wykorzystaniem mowy werbalnej i PJM)⁴⁷.

(akta kontroli. str. 369)

Dostosowanie warunków do możliwości uczniów z wadą słuchu zbadano na podstawie oględzin przeprowadzonych w klasie nauczania wczesnoszkolnego oraz pracowni biologii. Wyniki oględzin wykazały m.in., że:

- w salach nie były stosowane rozwiązania tłumiące hałas (podłogi były drewniane, częściowo pokryte wykładziną pcv (tylko w sali do zabaw na dywanie w nauczaniu wczesnoszkolnym podłoga częściowo wyłożona była dywanem), w oknach nie było zasłon, zastosowano żaluzje przeciwsłoneczne, nogi stolików i krzeseł nie były podklejone materiałem tłumiącym hałas),
- miejsca pracy uczniów (stoliki i krzeselka) dostosowane były do ich wzrostu,
- sposób ustawienia stolików (na planie półkola) zapewniał dobrą komunikację nauczyciela z uczniami,
- oświetlenie dzienne i oświetlenie górne oświetlało twarze uczniów i nauczyciela, w sposób umożliwiający odczytywanie mowy z ust.

Na lekcjach uczniowie korzystali z podręczników i zeszytów do ćwiczeń dopuszczonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, nie znajdujących się jednak w katalogu podręczników z wykorzystaniem języka PJM.

(akta kontroli. str. 317-323)

Dyrektor w złożonym wyjaśnieniu podał, że „...Na stronie ORE znajdują się adaptacje podręczników z edukacji wczesnoszkolnej również dla uczniów z wadą słuchu. Po analizie tych materiałów nauczyciele nie zdecydowali się na wykorzystywanie tych podręczników w kształceniu naszych uczniów. Samo dołączenie nagrań poszczególnych słów/wyrazów w PJM nie jest wystarczającym komunikatem. Nie wspomaga to również rozwijaniu alternatywnych form komunikacji dziecka z wadą słuchu.

Dodatkowo Dyrektor wskazał, że w przygotowanych materiałach zamieszczonych na stronie ORE brakuje adaptacji podręczników dla drugiego etapu edukacji.

(akta kontroli. str. 374-378)

2.4. W roku szkolnym 2019/2020 do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło pięciu z siedmiu (71,42%) uprawnionych uczniów niesłyszących i słabosłyszących. Dwóch uczniów zwolnionych było z egzaminu na podstawie art. 44zw ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. W roku szkolnym 2020/2021 wszyscy uprawnieni uczniowie (sześciu) z wadą słuchu przystąpili do egzaminu ósmoklasisty .

Średni wynik procentowy uzyskany przez uczniów niesłyszących i słabosłyszących w poszczególnych częściach egzaminu w roku szkolnym 2020/2021 był wyższy niż w roku poprzednim. Zmniejszyły się również różnice między średnimi wynikami uzyskanymi przez

⁴⁷ według arkusza obserwacji lekcji, opracowanego przez biegłą,

uczniów z wadą słuchu a wynikami dla całej Szkoły (uwzględniającymi także uczniów z afazją). W poszczególnych częściach egzaminu dane te przedstawiały się następująco:

- język polski – uczniowie z wadą słuchu średni wynik: 2019/2020 – 16,4%, 2020/2021 – 19,0%, dla całej Szkoły średni wynik: 2019/2020 – 22,5 %, 2020/2021 – 20,1%,
- matematyka – uczniowie z wadą słuchu średni wynik: 2019/2020 – 18,0%, 2020/2021 – 29,3%, dla całej Szkoły średni wynik: 2019/2020 – 21,6 %, 2020/2021 – 30,1%,
- język obcy nowożytny – uczniowie z wadą słuchu średni wynik: 2019/2020 – 31,6%, 2020/2021 – 55,3%, dla całej Szkoły średni wynik: 2019/2020 – 25,0%, 2020/2021 – 55,0%.

(akta kontroli. str. 314)

Do egzaminu gimnazjalnego roku szkolnym 2018/2019 przystąpili wszyscy uprawnieni uczniowie. Wszyscy przystępujący do egzaminu byli uczniami z wadą słuchu.

Wyniki uzyskane na egzaminie gimnazjalnym w częściach zbieżnych z częściami egzaminu dla ósmoklasisty przedstawiały się następująco: język polski – 38,1%, matematyka – 18,1%, język obcy nowożytny (poziom podstawowy) – 56,1%.

We wcześniejszych latach, średni wyniki egzaminu gimnazjalnego z tych przedmiotów wyniosł:

język polski: 2009/2010 – 16 pkt; 2010/2011 – 19,4 pkt; 2011/2012 – 12,66 pkt; 2012/2013 – 32,16 pkt; 2014/2015 – 32,3 pkt; 2015/2016 – 41,18 pkt, 2016/2017 – 15,6 pkt, 2017/2018 – 27,4 pkt;

matematyka: 2009/2010 – 13 pkt; 2010/2011 – 13,8 pkt; 2011/2012 – 25,66 pkt; 2012/2013 – 32,25 pkt; 2013/2014 – 25 pkt, 2014/2015 – 23,18 pkt; 2015/2016 – 17,9 pkt; 2016/2017 – 31,5 pkt i 2017/2018 – 27 pkt.

język obcy nowożytny: 2009/2010 – 35,67 pkt; 2010/2011 – 32,6 pkt; 2011/2012 – 54,66 pkt, 2012/2013 – 59,81 pkt; 2013/2014 – 53 pkt, 2014/2015 – 53 pkt; 2015/2016 – 27,5 pkt; 2016/2017 – 65,8 pkt oraz 2017/2018 – 62,62 pkt.

(akta kontroli str. 315-316)

2.5. W szkole gromadzone i analizowane były dane dotyczące losów absolwentów z wadą słuchu, w tym ich drogi edukacyjnej lub zawodowej. Począwszy od 2015 prowadzony był rejestr absolwentów.

Według wyjaśnienia Dyrektora na podstawie prowadzonych analiz i bezpośrednich kontaktów z absolwentami ustalono m.in. że, nie podejmują pracy w wyuczonym zawodzie, a poszukują pracy w firmach i instytucjach zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami w tym z Praktycznego. W wyniku tej współpracy: niepełnosprawnością słuchową (np. restauracje sieciowe, magazyny, przedsiębiorstwa produkcyjne). W związku z zaistniałą sytuacją Ośrodek nawiązał współpracę z Ośrodkiem Doradztwa Zawodowego przy Łódzkim Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia

- określone zostały potrzeby pracodawców związane z pożądanymi na aktualnym rynku pracy umiejętnościami miękkimi,
- zaktualizowany został Program Doradztwa Zawodowego uwzględniający pozyskane informacje i kładący większy nacisk na kształtowanie u uczniów takich umiejętności jak: mobilność, współpraca, twórcze rozwiązywanie problemów, komunikacja, otwartość, radzenie sobie w sytuacjach trudnych, odpowiedzialność, itp.,
- zorganizowane zostały spotkania rodziców klas VII i VIII z doradcami zawodowymi z Ośrodka Doradztwa Zawodowego, którzy m. in. zaprezentowali ofertę dalszej ścieżki edukacyjnej dla uczniów z wadą słuchu,
- zorganizowane zostały dla uczniów klas VII i VIII wycieczki do szkół ogólnodostępnych na terenie Łodzi, np.: Zespół Szkół Samochodowych, Zespół Szkół Rzemiosła,
- kontynuowana była współpraca z Zespołem Szkół Zawodowych Specjalnych w Łodzi oraz Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym nr 1 w Łodzi.

(akta kontroli str. 374-378)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wystąpiło przekroczenie limitów liczby uczniów w oddziałach, ustalonych rozporządzeniem w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli.

W oddziałach, w których połączeni byli uczniowie w różnymi niepełnosprawnościami (niesprzężonymi), zgodnie z § 6 ust. 6 pkt 9 rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli. limit wynosił pięciu uczniów. Przekroczenie tego limitu wystąpiło w roku szkolnym 2019/2020 w 6 oddziałach. w 2020/2021 w czterech oddziałach i w 2021/2022 w trzech oddziałach

W oddziałach, w których byli uczniowie z wadą słuchu oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi w tym niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, zgodnie z § 6 ust. 6 pkt 3 ww. rozporządzenia, limit w oddziale dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z wyłączeniem uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym wynosił sześciu uczniów. Przekroczenie tego limitu wystąpiło w roku szkolnym 2019/2020 w czterech oddziałach. w 2020/2021 w pięciu oddziałach i w 2021/2022 w ośmiu oddziałach

W oddziałach, w których byli uczniowie z wadą słuchu oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi w tym niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, liczba uczniów wynosiła 5 a stosownie do § 6 ust. 6 pkt 2 rozporządzenia limit w oddziale dla uczniów w oddziale dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym wynosił czterech uczniów. Przekroczenie tego limitu wystąpiło w roku szkolnym 2019/2020 w dwóch oddziałach i w 2021/2022 w jednym oddziale

(akta kontroli. str. 126-153)

Dyrektor wyjaśniając przyczyny przekroczenia limitów liczebności oddziałów wskazał m.in., że: Ośrodek był jedyną placówką specjalną oferującą edukację osób z wadą słuchu i z afazją na poziomie szkoły podstawowej na obszarze miasta Łodzi i powiatów ościennych. Ze względu na specyfikę kształcenia i brak możliwości podjęcia edukacji w szkołach ogólnodostępnych, żaden uczeń posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego nie otrzymał odmowy przyjęcia do szkoły. Dodatkowo w omawianym okresie nastąpił wyraźny spadek liczby nauczycieli z kwalifikacjami z zakresu surdopedagogiki. Brak kandydatów na stanowisko nauczyciela (z odpowiednimi kwalifikacjami, w tym ze znajomością języka migowego) ograniczał tworzenie nowych oddziałów.

(akta kontroli. str. 374-378)

2. W wybranym do analizy okresie (styczeń 2022 r.) dla 17 spośród 28 uczniów objętych badaniem nie zrealizowano zajęć rewalidacyjnych w planowanym wymiarze czasowym.

W rozliczeniu miesięcznym zajęcia rewalidacyjne dla 17 uczniów przeprowadzone zostały w wymiarze mniejszym⁴⁸ od planowanego, minimalnego czasu przewidzianego. Niepełna realizacja zajęć wyniosła od 20 min do niezrealizowania zajęć w pełnym wymiarze.

(akta kontroli. str. 238-289)

Dyrektor wyjaśnił, że każdy uczeń ma zapewnioną realizację godzin rewalidacji w pełnym wymiarze. Wpływ na wykazane w analizowanym okresie niezrealizowanie minimalnej liczby godzin rewalidacji miały dni wolne od nauki oraz występująca w tym okresie duża absencja uczniów i nauczycieli spowodowana chorobami.

Najwyższa Izba Kontroli uznając obiektywne przyczyny nie zrealizowania w analizowanym okresie zaplanowanych zajęć rewalidacji, wskazuje jako zasadne w procesie edukacyjnym uczniów z wadami słuchu, ich przeprowadzenie w innym możliwym terminie.

(akta kontroli. str. 379-382)

---

⁴⁸ od 20 min do w jednym przypadku niezrealizowania planowanych zajęć w pełnym wymiarze,

3. W opiniowanych przez biegłą indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych, opracowanych dla niesłyszących i słabosłyszących uczniów Szkoły, nie określono zakresu współdziałania z: poradniami psychologiczno-pedagogicznymi w tym specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi lub innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży, do czego zobowiązywał § 6 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia.

(akta kontroli. str. 336-373)

Dyrektor wyjaśnił, że stosownie do § 6 ust. 1, pkt 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym, współpraca z poradniami odbywa się zgodnie z potrzebami danego ucznia i jego rodziców. W analizowanej próbie nie było uczniów, dla których wskazana była współpraca z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi, innymi instytucjami oraz podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

Dyrektor wyjaśnił dodatkowo, że w Ośrodku są zatrudnieni doradcy metodyczni i konsultanci Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, którzy na bieżąco wspierają rodziców i nauczycieli Ośrodka.

(akta kontroli. str. 379-382)

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli rzetelnie sporządzane dokumenty dotyczące ucznia powinny odzwierciedlać wszystkie działania i opinie zespołu. Jeżeli zespół dokonał analizy potrzeb danego ucznia i jego rodziców, w wyniku czego uznał brak konieczności przedmiotowej współpracy, to powinno to zostać wskazane w indywidualnych programach.

OCENA CZĄSTKOWA

W opracowywanych w Szkole programach edukacyjno-terapeutycznych uwzględniano indywidualne potrzeby uczniów określone w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego oraz wynikające z wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia. Programy nie zawierały jednak postanowień dotyczących zakresu współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi lub innymi instytucjami, skoncentrowanymi na wsparciu dzieci i młodzieży oraz rodziny.

Dostosowano warunki, narzędzia i metody pracy do możliwości uczniów z wadą słuchu. Podejmowano działania na rzecz realizowania zindywidualizowanego procesu kształcenia poszczególnych uczniów oraz monitorowania funkcjonowania ucznia. W okresie pandemii Dyrektor zapewnił uczniom z wadą słuchu możliwość udziału w zajęciach lekcyjnych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Nie zostały jednak zrealizowane w pełnym wymiarze, zaplanowane (w wybranym okresie styczeń 2022) zajęcia rewalidacyjne dla 17 spośród 28 uczniów z wadą słuchu.

Przekroczone zostały również – ustalone § 6 ust. 6 rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli – dopuszczalne liczby uczniów w oddziałach.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Dostosować statut Ośrodka do ustroju szkolnego obowiązującego od 1 września 2017 r.
2. Zamieścić na stronie internetowej Szkoły informację o zakresie jej działalności w postaci nagrania treści w polskim języku migowym..
3. Zapewnić realizację zadań rewalidacyjnych w pełnym wymiarze, ustalonym obowiązującymi przepisami.

4. Podjąć działania mające na celu realizację zajęć edukacyjnych, w oddziałach o liczebności adekwatnej do niepełnosprawności uczniów.
5. Rzetelnie określać w indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych zakresy współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz placówkami doskonalenia nauczycieli.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 29 kwietnia 2022 r.

Kontroler
Dariusz Krawczyk
Doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
p.o. Dyrektora
Piotr Walczak

